

Nr. 13.

An. X.
1886.

Gherl'a

1/13
Jul.

ANUL FAMILEI

DIURIU BELETRISTICU SI ENCICLOPEDICU — LITERARIU.

ESCELENTIEI S'ALE
PRÉLUMINATULUI SI PRÉSANTITULUI DOMNU DOMNU
CONTE ROMANU
Dr. JOANU Ev. VANCEA de Butés'a,

Archiepiscopulu si Metropolitulu gr.-cat. alu Alb'a-Juliei si Fagarasiului, Consiliariu intimu de statu alu Maiestatii s'ale Cesare si Apostolice Regesci, Prelatu domesticu alu Santiei s'ale si Asistente la Soliulu Pontificiu, Membru fundatoriu alu Associatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu etc. etc. etc.

Acolo susu la munte e viscolu si furtune
Si cei de josu admira pe bradulu inverditu,
Ce cá o santinela in dile rele-ori bune,
Stá falnicu, dominéza totu plaiulu infloritu.

Cându norii schinteiéza si ceriulu e 'n manie,
Cându fulgerulu strabate, urmatu de-unu grósnicu svon,
Pre much'a cea de stánca, c'-o nobila mândrie,
Se 'nclina bradulu verde... dar' totu remâne Domnu.

In vale elu privesce spre florile plapânde,
Mai multu de câtu de sene de ele-i ingrigitu;
Si déca dupa víforu in sóre suridiénde
Le vede, . . . uita reulu ce ieri a suferitu.

Acolo-'n inaltime veghiezi, Prea-bunu Parinte!
Si tóta vigeli'a ce vine preste noi —
De peptulu Teu s'opresce, — de sênulu Teu ferbinte,
Ce, dupa Celu din ceriuri, palpita pentru noi.

Clusiu, 1886.

In vale-'Ti pasce turm'a de man'a T'a pazita
Cuprinsa de-admirare spre marele-i Pastoriu,
Si toti c'-unu glasu redica o ruga umilita
Cá Domnedieu se tiéna pre Capulu turmei loru.

Betráni carunti de dile, orfani si veduvite,
Cu toti spre Tene 'ndrépta privirea loru plângându,
Si Tu cá bunu Parinte spre oile-'Ti iubite,
Reversi a T'ale daruri — dorerea alinându.

Ferice este turm'a ce adi Te are 'n frunte, —
Sêmti-voru stranepotii, urmasi — totu ce-ai lucratu;
Si-oru díce: »Fie tîmpuri si veacuri câtu de crunte
Cá-ci sânt'a turma cresce cându mare-i alu seu Capu!»

Prin Blasiu cine va trece cuprinsu de pietate
Va díce-o rogatiune privindu lucrarea t'a:
— »O! Dómne! vérsa-ti darulu spre sânt'a t'a cetate
Si adá-ti Dómne!-aminte de Elu si nu-lu uitá!»

Georgiu Simu.

B A B E T ' A .

Romanu.

(Urmare.)

„Jertfe . . . ce feliu de jertfe! Ti-ai implinitu datori'a, nemicu mai multu!“

„Datori'a, asia!? Au erá datori'a mea a guvernantei cá se veghiezu la patulu infectatu de contagii alu copiiloru d.-t'ale. Dieu nu sciu a cui datorie a fostu acést'a, a guvernantei séu a mamei!“

„Destulu . . .! suntu satula de aceste reprosiuri.“

„CREDU . . .“

„TACERE . . .“ Dómn'a Sasanu 'si esise din rabdari, necasulu f-i dedeá o elocintia neobicinuita.

„Pretins'a jertfa ce ne-ai adusu nu te-a autorisatu nici de cum cá se tratezi amoru in cas'a nóstra!“

„EU?“

„Dá, d.-t'a! Ai sucitu capulu bietului Stefanu!“

„Sucitu capulu, ha . . . ha . . . ori elu a vofitu se me seduca, si vediéndu cá nu-o scóte la cale s'a insuratu.“

„Ferice de elu, cá a sciutu se se scape din mregile d.-t'ale. — Am vediutu apoi cá te ai legatu si de Tomtía . . .“

„De Tomiti'a, asia,“ díse acum domnulu Sasanu, care urmarise pâna acum in tacere dialogulu intre soçi'a-s'a si guvernant'a.

„Ast'a-i góla nalucire,“ replicà Babet'a si strinse apoi din buze.

„Totu-odata ai inceputu se ademenesci si pe soçi-u-meu, continuà dómu'a Sasanu, care oberva-se cu satisfactiune impresiunea ce facuserá vorbele ei din urma asupr'a domnului Sasanu.“

„AUDI DOMNULE . . .“

„Da audi si vedi cá suntu bine informata, mai bine de cum a-ti fi potutu crede vediéndu-me pâna acum atátu de nepasatória. Nu mai potu suferi aceste lucruri, domniisór'a Babet'a va trebui se parasésca cas'a.“

„Sciám cá adi mâne ast'a-mi va fi resplat'a,“ esclamá guvernant'a incepéndu a plânge cu hohotu, „me ducu, déca me isgoniti, dar' lumea va aflá pretestulu meschinu de care ve folositi pentru a-mi dá drumulu acum dupa ce credeti cá educatiunea feteloru d.-vóstre este terminata, si cá ne mai avéndu trebuintia de mine, poteti economisi ace'a miserie de léfa ce-mi dati.“

Dómn'a Sasanu incremeni-se de obrasnici'a aceste femei.

Domnulu Sasanu inse avú destula presentia de spiritu pentru a se folosi in favorulu seu de privilegiulu ce i-se dedeá.

„Rumulu din céiu — n'am in cotro, trebuie se dicu si credu acést'a — rumulu din céiu ti-s'a urcatu la capu, draga Mari, si ti-a incurcatu mintile. Cându 'ti vei luá sém'a mai bine suntu siguru cá-ti va paré reu de scen'a ce ni-ai facutu in asta séra.“

„Nópte buna,“ díse guvernant'a, care gasi de oportunu a parasí in acestu momentu pe cei doi soçi.

Si acesti'a se despartírá muti, mesurându-se cu ochii unulu pe celu-alaltu.

Guvernant'a ajungéndu susu in odai'a s'a nu mai erá atátu de cumpetata precum se areta-se josu.

Fruntea i-se increti-se, gur'a i-se inclesta-se si o smânciturá continua a muschiloru din obrazu, denotá furtun'a cea cumplita de care erá brazdatu sufletulu ei celu negru.

„Mai stám inca la cumpene, nesocotit'a de mine,“ 'si díse ea scrâșnindu fiorosu. „Eu ori ea, un'a din dóne. Voiu avé grigia cá se nu fiu eu.“

Dupa ce-si díse aceste cuvinte se duse la dulapu, 'lu deschise si dintr'unu unghiu ascunsu, scóse o cheitia mica. Cu acésta cheitia deschise unu cuferu mare ce steteá in coltiulu odaii.

Radiaméndu capaculu cuferului de zídu, luá luminarea si o tiénù ast'felin încátu vedeá pâna in fundu.

Cuferulu erá aprópe cu totulu desiertu. Numai o rochie vechia acoperiá fundulu ladii.

Erá rochi'a in care Babet'a parasise odiuóra Vien'a.

La aspectulu acelei haine nemtióic'a sêmti cá unu fioru prin vinele s'ale, cá-ci i reamintea nescé momente gróznice, mórtea frate-seu si a mamei s'ale, totu-odata inse acestu suveniru pareá a aruncá unu reflexu lugubru asupr'a viitorului.

Dar' nemtióic'a cu tóte acestea nu-si esí din fire.

Nehotarirea in care cadiuse durá numai unu sênguru momentu, in proxim'a clipéla Babet'a se plecasse, redicasse ace'a rochia si scóse-se din busunariulu ei dóne plicuri subtirele.

Le cumpâni pe améndoue in mâna, apoi decidiéndu-se de-odata, oprí pe unulu din cele dóne, si repuse pe celu-alaltu in busunariulu rochiei, pe care o lasá se pice éراسi pe fundulu cuferului.

Babet'a inchise cuferulu, replasá chei'a cu mare ingrigire in dulapu si apoi 'si facú de lucru cu pliculu pe care-lu oprise in mâna.

Curiósa fú procedarea ei de acum.

Mai antaiu se asigurá cá nimeni se nu-o póta surprinde in manipulasiunea ei. Trase iverulu la usi'a care dá in odai'a laterala unde dormiáu fetele, apoi si la usi'a dintre coridoru.

Acum nimeni nu mai poteá intrá la ea.

Merse in mijloculu odaii si respirá odata din adênculu plamêniloru, cum face acel'a care se pregatesce la sevêrsirea unei fapte mari séu neiertate.

De aici trecú la mésa, luá o césca de portielanu si picurá dintr'o carafa puçinu spiritulu in ea. Apoi deschise pliculu desiertandu o parte din cuprinsu in spiritulu din césca.

Pliculu cu restulu de prafu, 'lu puse in busunariu.

Preste câteva secunde prafulu se topise de totu in spiritulu fâra se-lu fi turburatu séu se-i fi schimbata faci'a.

In acestu spirtu Babet'a tiênù o bucatîca de zacharu, care supse incetulu cu incetulu frumosielu intregulu licuidu.

„Asta-i va fi de ajunsu pentru inceputu,“ dîse ea cu o strimbatura diabolésca, punêndu bucatîca de zacharu cu multa ingrigire pe marginea mesei cá se se usce.

Zacharulú erá imbibatu cu otrav'a pe care Babet'a o gasise in busunariulu fratelui seu, cându acest'a avuse recursu la acel'asi prafu pentru a-si curmá firulu vietiei.“

CAPITOLULU XXIV.

La sipotu.

Lelea Maria de mirare 'si impreună mánile de asupr'a capului cându vediù pe nenea Radu venindu cu Jonic'a si aducêndu si calabaliculu acestui'a.

„Bine ati venitú,“ dîse ea cu tóte astea.

„Bine te-am gasitu,“ respunse nenea Radu, „si nu te mirá asia afara din cale. Jonica pe care ni l'au luatú mai acum cincispreiece ani, se întórece éراسi la noi, vrea éراسi se fie fiiulu nostru!“

„Domnulu Jonica, fiiulu nostru!“

„De sufletu si de inima, cum a fostu si mai este inca si dupa nume, nu-i asia?“

„Asia este tata,“ îngâná studentulu, cá-ci i veniá greu a dá acestu nume dulce si venerabilu unui sateanu prostu, dar' nu aveá incatrau, trebuia se inghita nodulu, cá se nu scape cumv'a ajutoriulu promisú.

„Of, dragulu nostru, o dorulu nostru!...“ strigá lelea Maria estasiata de bucurie, „ce minune s'a întéplatú, de mi-am redobânditu fiiulu celu dusú.“

In acestu momentu treceá lelea Raveica, mam'a Tomitiei pe dinaintea caseloru lui Radu, la pórt'a carei'a steteáu.

Serman'a femeia erá gârbovita de sarcin'a superarei care-i apesá si-i rodeá anim'a de cându o parasise Tomiti'a. Ea nu mai audise de-atunci nemicu despre elu, nu sciá déca traiesce ori a muritu, si patrundiêndu cuvintele cele din urma ale lelei Maria la audiulu ei, i se reînfaçisîa deodata tóta nenorocirea, totu chinulu, si in amaraçiunea ei strigá cátra cei dela pórt'a:

„Se aveti partea de norocu, pe care am avutu-o si eu.“

„Taci cóbe rea!“ replicá lelea Maria scârbita, „nu mai blastemá!“

„Dar' taci nevêsta!“ o intrerupse nenea Radu. „Nu luá in reu cuvintele bieteii Raveica; cine scie ce parte i-a mai pastratu noroculu!“

„Buna parte dieu,“ continuá Raveic'a, „se vedu cum ve bucurati de unu fiiu, care n'a fostu alu vostru, pe cându alu meu, acel'a pe care l'am avutu in pântecele mele, pe care l'am nascutu cu doreri, si pe care l'am iubitú si-lu iubescu cum 'mi iubescu trupulu si sufletulu meu, pe cându

copilulu meu este fugitu, ratacesce prin lumea mare, si blastema... si aste tóte din vin'a cui, a peccatosului de Jonica... de capu se ve fie, de capu...“

Si betran'a trecù inainte boncanindu mereu.

Jonica turbase, erá p'aci p'aci se se arunce asupr'a lelei Raveic'a, nenea Radu 'lu retiênù dicêndu.

„Las'o pe sêrman'a. superarea i-a mâncatu anim'a si i-a stricatu capulu, nu scie ce face.“

„Cá bine dîci,“ reluá si lelea Maria, „lasa-o... hai se mergemu mai bine la sipotu, cá n'am mai fostu acolo de cându te-a luatú dela noi si éta minune, tocmai astadi, cându mi-am pusú in gându a me duce din nou cá se mai béu odata din ace'a apa, care 'ti dá sanetate, mi te-a adusu Domnedieu.“

„Se mergemu,“ dîse si nenea Radu.

Jonica mai bine s'ar' fi scapatú de acesti ómeni, dar' ne putêndu gasi nici unu pretextu, pentru a remané inapoi, fû silitu a merge cu ei.

„Dar' rogu-ve spuneti-mi si mie acum minunea care ni-a readusu pe domnulu nostru, pe d.-t'a odorulu meu Jonica.“

Nenea Radu se apucá se povestésca lelei Marii pe lungu si latu, cum se temuse elu de multu, cá zarafulu Nusm'a, n'ar' stá bine, cum venise terminulu pentru redicarea baniloru lui Jonica, in fine tóte cáte le scimu si noi.

Jonica nu luá parte, cu unu cuvêntu macaru, la acésta povestire, ci purcedeá cufundatu in gânduri lînga parintii sei adoptivi.

Din cându in cându, aducêndu-si a-minte de perderea ce suferise si cá erá avisatu la iubirea acestoru sateni, suspiná si se amariá din ce in ce totu mai multu.

In zadarú i zimbiá natur'a cu tóta dulceti'a unei dfile de primavéra, care aici printre bradii cei maiestosi pe covorulu celu móle si verde de muschiu ce se intindeá printre pomi pe pamêntu, pareá a-si fi alesu locul de predilectiune. Cuculu cântá, mierl'a se desfatá in melodii duióse, erá unu ciripitu, unu concertu desfatatoriu. Dar' nu numai ochii si urechile omului cu sêmtiu aveáu parte la darurile suave ale naturei cele splendide, ci si mirosulu se delectá la aróm'a sucului pomiloru, a ierburiloru si a floriloru de padure.

Potec'a spre sipotu coteá totu printre pomi care de care mai maiestuosi, asiediati cá nescé colóne maretie, intr'unu templu minunatu, claditu de celu mai ingeniosu maestru. Cuvêntulu vorbitu dobândiá o sonoritate armoniósá prin resonanti'a padurei.

Jonica nu gustá din aceste placere, elu cálcá muschiulu celu móle, totu cá si cându ar' fi purcesu pe protoarulu celu duru alu Vienei, respirá aerulu, plinu de cele mai vivificátore miresme, cá si cându ar' fi resuflatu in mediuloculu aerului celui infectatu din vr'unu orasiu, audiulu seu erá inse pré duru, pentru-cá suavele melodii ale cântaretiloru sburatori se i-se fi parutu mai multu decátu unu tonu neintielesu.

Nici nenea Radu cu lelea Maria nu prea luara s \acute{e} ma de aceste frumseti, c \acute{a} -ci er \acute{a} u prea ocupati de cele ce-li spune \acute{a} .

Dar' ori c \acute{a} tu de interesanta er \acute{a} istori'a lui nenea Radu, lelea Maria totusi nu se pote \acute{a} rabd \acute{a} , se nu-si intrerupa din c \acute{a} ndu in c \acute{a} ndu atentiunea, arunc \acute{a} ndu o privire de fericire asupr'a figurei „Domnului loru.“

Acum trecuser \acute{a} preste valceau'a formata de ap'a isvorului numitu „sipotu,“ t \acute{a} nt'a preumblarei loru, deci nu mai ave \acute{a} inca de c \acute{a} tu c \acute{a} vr'o suta de pasi p \acute{a} na acolo.

Cararea coti \acute{a} aici spre drept'a si er \acute{a} de-odata mai suisia c \acute{a} p \acute{a} na acumu.

La capetulu cararei se inalti \acute{a} o stanca acoperita cu muschiu si cu alte verdetiuri, er' din mediuloculu acestei st \acute{a} nci resare \acute{a} o limba de apa, gr \acute{o} sa c \acute{a} m c \acute{a} o tieve de pușca. Ac \acute{e} st'a er \acute{a} sipotulu.

Ap'a din sipotu se trage \acute{a} c \acute{a} unu firu de argintu printre verd \acute{e} t \acute{a} de pe st \acute{a} nc \acute{a} si curge \acute{a} apoi in forma de unu parauasiu de vale.

O carare f \acute{o} rte angusta si sucita conduce \acute{a} p \acute{a} na la obrs \acute{a} sipotului.

„Stati aici,“ d \acute{is} e nenea Radu, „me voi duce eu in susu si ve voi duce apa.“

Onestulu sateanu incep \acute{u} a se urec \acute{a} pe poteca in susu. Cum ajuns \acute{e} la sipotu, 'si lu \acute{a} palari'a din capu, int \acute{o} rs \acute{e} paretii ei ast'felu inc \acute{a} tu form \acute{a} u c \acute{a} unu felu de scocu. In \acute{a} cestu scocu de p \acute{i} s \acute{a} lu \acute{a} apa din sipotu, aplec \acute{a} ndu-se c \acute{a} tu pot \acute{u} spre elu.

C \acute{a} ndu se redic \acute{a} din positiunea s'a plecata, tresari f \acute{a} ra de veste si asia de cumplitu, inc \acute{a} tu vers \acute{a} t \acute{o} ta ap'a, totu-odata strig \acute{a} :

„Pt \acute{i} uciga-te-ar', cum m'ai spariatu?“

Din dosulu st \acute{a} ncei se areta-se o figura de femeia, a carei aparitiune subita surprinse-se pe nenea Radu in modulu cum am descris.

Ace'a femeia er \acute{a} lelea Raveica.

„Ba se ve uciga pe voi,“ replic \acute{a} lelea Raveica amarita.

„Nici aici se n'am pace de voi!“

„D \acute{o} r' n'ei fi luatu padurea cu arenda? observ \acute{a} lelea Maria, amestec \acute{a} ndu-se si ea de josu in vorba.

„Nu, c \acute{a} -ci n'am at \acute{a} ti bani c \acute{a} si voi!“ respunse lelea Raveic'a, apoi schimb \acute{a} ndu-si de-odata tonulu, se adres \acute{a} c \acute{a} tra Jonica.

En' asculta domnule,“ d \acute{is} e ea, „n'ai int \acute{e} lnitu pe nicairea prin ale tieri straine, pe unde ai umlatu d.-t'a pe f \acute{i} u-meu Tomiti'a.“

„Nu,“ replic \acute{a} Jonic'a pe scurtu.

„Nu fi asia de fudulu domnule, ci adu-ti mai bine aminte de reulu ce mi-ai facutu...“

„N'a fostu cu voi'a s'a,“ o intrerups \acute{e} lelea Maria.

„Cu voie f \acute{a} ra de voie,“ 'si urm \acute{a} lelea Raveica vorb'a, „reulu este facutu si-lu portu cu mine de o s \acute{e} ma de vreme, 'mi pare c \acute{a} -i o miie de ani.“

„Hai se plecamu de aici,“ d \acute{is} e Jonic'a.

„Nu zor \acute{a} asia domnule, ci asculta-me pușinu,“ relu \acute{a} lelea Raveica cu insistintia. „N'am se-ti spunu

vr'unu lucru reu ori se te rogu de cine scie ce. Numai at \acute{a} t'a te-asiu rog \acute{a} , de vei int \acute{e} lni vre-o data pe f \acute{i} u meu, spune-i, c \acute{a} -lu dorescu, se v \acute{a} na se me v \acute{e} da, si spune-i c \acute{a} ai mintitu c \acute{a} ndu ai d \acute{is} u, c \acute{a} l'am facutu cu o catana.“

„E smintita?“ intreb \acute{a} Jonic'a cu unu gestu de nerabdare.

„Nu-i smintita, dar' d.-t'a p \acute{o} te nici nu-ti mai aduci aminte de f \acute{i} u-seu Tomiti'a, de cum se sc \acute{i} e ce ai strigatu odata dupa elu!“

„Nu dieu!“ afirm \acute{a} Jonic'a.

„Te vei duce vr'odata in tier'a rom \acute{a} n \acute{e} sca?“ 'lu intreb \acute{a} lelea Reveica f \acute{a} ra de veste.

„P \acute{o} te!“ replic \acute{a} Jonic'a, respundendu la ac \acute{e} sta intrebare c \acute{a} m cu voie, f \acute{a} ra de voie.

„Trebue dar' se-lu vedi pe Tomiti'a, sc \acute{i} u bine c \acute{a} s'a dusu acolo, mi-a spusu \acute{o} menii din satu, 'lu vei int \acute{e} lni deci acolo.“

„D \acute{e} ca nu va fi muritu!“ observ \acute{a} Jonic'a cu unu zimbetu sarcasticu.

„N'a maritu, nu, anim'a mea de mama ar' fi trebuitu se s \acute{e} mtie m \acute{o} rtea lui!“

„Ei bine, d \acute{e} ca 'lu voi int \acute{e} lni si 'lu voi recun \acute{o} sce, \acute{i} -i voi spune cele ce mi-ai d \acute{is} u.“

„Se-ti dee Domnedieu sanetate domnule,“ d \acute{is} e lelea Raveica apoi se duse mai vesela de cum fuses \acute{e} vre-odata de c \acute{a} ndu i fugis \acute{e} baietulu.

Plecar \acute{a} si nenea Radu, lelea Maria si cu Jonic'a.

(Va urm \acute{a} .)

TEOCHARU ALEXI.

VISULU MEU.

(1877—1878)

Intr'o dulce d \acute{i} de v \acute{e} ra p'o colina me afl \acute{a} m,
Si-apuc \acute{a} ndu pe o carare g \acute{a} ndit \acute{o} re cobori \acute{a} m;
S \acute{o} rele luci \acute{a} pe dealuri er' orasiulu se pare \acute{a}
C \acute{a} o vechie citadela unde liniscea domni \acute{a} .
Pre c \acute{a} mpii merge \acute{a} u voi \acute{o} se tierancutiele c \acute{a} nt \acute{a} ndu,
Er' prin verdea padurice audi \acute{a} m vite mugindu.
Jiulu apa legendara prin zev \acute{o} ie sierpu \acute{a} ,
Filomele c \acute{a} nt \acute{a} u veselu si zefirulu adhi \acute{a} .
Cobor \acute{i} ndu, la floricele culege \acute{a} m necontentu,
Si c'o dulce multumire tocm'a 'n vale-am popositu,
L \acute{a} ng'o font \acute{a} na umbrita de unu plop \acute{u} inaltu frumosu,
Unde-unu june caletoriu st \acute{a} culcatu pe i \acute{e} rba josu.
Cum \acute{u} me ved \acute{i} u — cu grabire salutandu elu se scul \acute{a}
Si dup'o scurta g \acute{a} ndire cu mine-in vorba intra;
— „De ce faci'a ti-e palita c \acute{a} ndu tu esci at \acute{a} tu de juna.
Nu cumv'a-a-i vre o dorere dulcea mea sora rom \acute{a} na?
Spune-mi mie-a t'a intristare, c \acute{a} -ci me juru pe

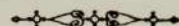
[c \acute{i} nstea mea,

C \acute{a} voi face totu in lume c \acute{a} s'o pot \acute{u} eu alung \acute{a} ...“
— Voinicele, a n \acute{o} stra mama, ce se chiama Romanie,
Adi dușmanulu o apasa c'o infama tiranie, —
Voinicele, tu esci june, ai vointia si potere
Du-te infr \acute{a} nge pe tiranulu s \acute{i} -mi uitu ori-ce dorere...
Junele m \acute{a} n'a 'mi strinse si c \acute{a} ntandu a si plecatu
C \acute{a} se dea peptu cu dușmanulu la apusulu departatu.

Multe d \acute{i} le triste-in lacrimi am trecutu fara se sc \acute{i} u,
D \acute{e} ca s \acute{o} rtea ne-a fi cruda ce ave \acute{a} m c \acute{a} se deviu; —
Dar'... santa fericire! Intr'o d \acute{i} p'unu ceru seninu
Luci st \acute{e} u'a libertatii! si ea-mi smulse alu meu chinu.

T \acute{i} rgu-Jiu.

Paulin'a C. Z. Rovinaru.

Têner'a farmecatória si betrân'a vragitória.

GANDURI ZADARNICE.

Novela populara.

(Fine.)

A sositu in sfêrsitu vremea de pornitu la catanie. Mai erá o dî in care fetiorii ce aveáu se se departe 'si luáu remasu bunu dela rudenii, dela pretini si cunoscuti.

Pretini si cunoscuti aveá si Mihaiu, dar' neamuri numai departate, pre cari i-i tieneá mai multu cá pretini decátu cá rudenii.

Aveá inse Mihaiu dela cine-si luá remasu bunu. Aveá pre Mariuti'a. Elu s'a dusu la badea Costanu, a intratu in casa, s'a tiênutu cá se nu gândsca ómenii din casa cá lui i pare reu cá merge; apoi a inceputu se-si iee „remasu bunu.“

Unu remasu bunu a fostu acest'a fara de nici unu síru. Din totu nu poteái pricepe decátu cá se nu-lu uite pre elu badea Costanu si lelea Susana si mai vertosu Mariuti'a, cá elu fagaduesce cu man'a pre anima cá o va luá de sojie cându se vá reintórce si cá i róga si pre badea Costanu si pre lelea Susana se nu marite pre Mariuti'a pana atunci.

Badea Costanu si lelea Susana au dîsu: cá déca va voi fét'a se-lu accepte ei 'su bucurosi, cá-ci dór' buna fetioru si din neamu bunu e Mihaiu.

Si asia s'a despartítu Mihaiu din cas'a in care i remanea jumatatea animei s'ale. Mariuti'a a lacrimatu si s'a ascunsu, cá-ci ea nu poteá se se uite dupa Mihaiu candu pornesce. Ér' Joanu servitoriulu l'a petrecutu pâna la pórtá fagaduindu-i cá-lu va insciintiá elu prin cârti déca Mariuti'a ar' avea petítiori.

De aici s'au dusu Mihaiu la mormentulu bunei s'ale, se-lu mai véda odata, se verse o lacrima pre elu, se dica unu „Tatalu nostru“ pentru sufletulu repausatei si apoi se pornésca liniscitu cá omulu ce si-a implinitu tóte datorintiele.

Cându a intratu in cimiteriu inca de departe a vediutu la mormentulu bunei Marina o copilandra udându florile si acésta copila erá Linuti'a

— Chiar' bene cá me intêlnescu si cu Linuti'a, gândiá elu, cá-ci uite intre altele o uitásemi si trebuiá se-i dicu si ei nesce vorbe de remasu bunu, cá-ci multu o iubiá bun'a mea pre ea.

— Norocu bunu Linutio! dise elu catra copila, apropiandu-se de mormentu.

— Fii sanetosu Mihaiu! — Ai venitu se-ti iai remasu bunu dela bun'a Marina? Í disè apoi Linuti'a umpléndu-i-se ochii de lacrimi.

— Dela bun'a si dela tine Linutia, care ai o anima asia de buna incátu nu uiti nici odata pre benefacatóri'a t'a. Si dîcându aceste pre pleópele lui Mihaiu inca straluciáu dóue lacrimi curate.

— Déca-o uitu, dar' cum se-mi uitu pre a dóu'a mea mama, — dar' nu numai pre bunic'a

Marina nu o uitu, ci nici pre tine nu te-oiu uitá nici odata..... si Linuti'a incepiú a plânge cu jale.

Mihaiu o privi incremenitu. Numai acum'a vediú elu câtu e de frumósa copil'a ast'a. Numai acum'a vediú elu in adeveru bunatatea animei ei. Vai! numai acum incepú elu a pricepe cum se cade, cá ce-i spunea buna-s'a despre Linuti'a erá adeveratu din cuventu in cuventu si cá rara féta póte fi sub sóre care se sémene acestei copile orfane. Se pareá cá bun'a Marina, care fiindu vie nu a potutu mişcá anim'a nepotului seu spre Linuti'a, se pareá dicu cá acum din mormentu, de sub gliiele celea verdi i-i poruncesce si o móie dupa voi'a ei.

Cumu am dîsu, Mihaiu o privi pierdutu, apoi se asiediá la capulu mormentului, trasè linu si pre Linuti'a langa elu si o privi in ochi. — O! si eráu frumosi acesti ochi! — Eráu de o blandetia cerésca si atát'a farmecu erá in ei, câtu Mihaiu rapitu i-i prinse amendoi obrazii in palme, o privi in ochi cu duosie, si-i sarutá pre amendoi. Linuti'a tremurá de fericire. Dar' atát'a a fostu totu ce-a fostu.

Sórele plecá spre sfîntitu, si Mihaiu plângúdu se departá de mormentu.

Acumu a remasu Linuti'a singura. Singura la mormentulu bunei Marina si plangeá, plangeá, dar' par' cá erá vesela plângúdu.

A fostu sarutata pre ochi de Mihaiu pre care ea 'lu iubiá asia de multu, desí sciá cá elu nu-o iubesce, si acést'a sarutare se pareá cá-i dá viétia. Ea se pareá cá nu e superata de mergerea lui Mihaiu sí póte cá erá singura care gândiá si sêntiá asia. Ei! dar' cine scie déca traiá bun'a Marina n'ar' fi sêntitu si ea totu ast'feliu!?

In diu'a urmatóre fetiorii cari aveáu se mérga impreuna cu Mihaiu eráu gat'a de plecare la crişm'a din capulu satului. — Mai totu satulu i petreacă urrándu-le cá se umble fericiti si se se re'ntórca voiosi. Cei cari aveáu parinti, frati si sorori eráu insoçiti de ei. Numai Mihaiu mergeá singuru, tristu si abatutu. Numai elu nu aveá pre nime. — Adeca ar' fi avutu elu dar' pre cine aveá nu poteá se-lu petróca, cáci ce ar' fi disu lumea? — Dar' totusi dupa ce au pornitu si dela crişma, in departare de cei'alalti vení a copila cu ochii inecatati in lacrimi si cu gur'a murmurându nesce cuvinte neaudite de altii.... Erá Linuti'a, si erá blanda si buna asia cum erá ea de obicei. Ea sioptia o rogatiune dulce catra Prea Curat'a Fetióra cá se-i ajute lui Mihaiu intre straini, se-i dee potere cá se póta impliní greutatfle cataniei si se se întórca acasa sanetosu.

Cându cei'alalti au mai statu in locu pentru cea din urma óra cá se-si sarute parintii, fratii si sororile; Mihaiu inca a statu locului si a privitu la ei mişcatu. L'a cuprinsu adeca o doiosie si o dorere nespusa, vediendu cum fie-care 'si are pre cinev'a care-lu plânge de-acasa si-lu doresce. Numai elu singuru erá care nu aveá cui se-i stringa mân'a si se-i dica unu: remasu bunu, cându

'si parascesce satulu nascerei. Dar' ochii lui atunc intelnira in departare pre Linuti'a, cu ochii in pamentu, sficiósa, si cu senu in mişcare de suspinele ce o inecáu. Cá omulu ce nu scie de sene, a alergatu la ea, a prins'o in braşie, a sarutatu-o cu focu, a privitu in ochii ei inca-odata si-apoi s'a departatu repede de lînga ea. . . . Elu erá multiemitu, càci si elu a avutu se-si iee cá si ce'alalti remasu bunu, si acest'a inca e unu bine care indulcesce dorerea celui ce-si lasa satulu si cunoscutii.

IX.

Au trecutu 3 ani si 2 septemani decându Mihaiu 'si parasit satulu nascerei. Atunci erá flacáu in vrêsta de 20—21 de ani, ér' acum e barbatu. Mustetiele cari atunci abia incepeá a i se ivi acum'a eráu lungi si-lu faceáu se arete a omu in tóta poterea cuvântului. Privirea lui erá mai posomorita si sprîncenele mai stufóse.

Si acum 'lu intelnimv venindu catra casa cu pasiu linu si mesuratu. — Colo 'n zare se vedea turnulu celu frumosu alu besericei, — apoi coperisiulu, apoi alte casi, cà-ci omulu lasându-se gânduriloru nici nu gândesce ce sporiu face.

Si Mihaiu gândiá, gândiá la venitoriu! —

Óre unde erá elu cu gândulu? Ei! si la cene ar' si gândi Mihaiu, decátu la Mariuti'a care-lu asceptá cu dragu, care-i fagadui-se că va fi a lui. Si cându gândiá la ea pasii i se mariáu. Din tieri departate veniá elu, cà-ci elu a fostu stramutatu in celea de ântâiu díle dela regimentulu lui; din tieri departate sosiá elu acum'a si de ace'a grigi amare 'lu napadiáu cà-ci elu n'a audítu nemicu de Mariuti'a si nu sciá déca a fostu ea credintiósa fagaduintiei date.

Si cându a ajunsu la locul de unde cei alalti si-au luatu remasu bunu, — i-a venitu in minte si Linuti'a, care'i a strinsu mai in urma mân'a cându a plecatu. Indata apoi i-a venitu in minte si bun'a s'a cea blânda si buna, care numai este si care dícea că Mariuti'a nu-i de elu. Dar' indata si-a indreptatu mintea in alta parte, càci nu-i placeá se gândesca chiar' acum la lucruri asia de dureróse din trecutu.

In sfêrsítu a intratu in satu. Erá sér'a târdíu. A trecutu pre lînga vre-o câtiv'a ómeni, pre cari elu i cunóscea, dar' n'a dísu nemicu, . . s'a facutu cà nu-i cunósce. Elu si-a indreptatu pasii catra casuti'a lui. Si ce minune!? Elu gândiá cà-si va aflá cas'a parasita, pustie, cá o casa in care nime n'a locuitu de 3 ani si 2 septemâni. Dar' nu erá asia. In amurgulu serei, inca de departe, 'si zarí casuti'a lui alba si grigita. Ferestile spalate si in curte maturatu. — Si-a facutu cruce si-a gânditu:

Dómne! óre cine póte locui in cas'a mea. Apoi a intratu pre portitia, a pasitu catra usi'a tindei.

Aici a statu in locu, s'a uitatu in tóte partile si si-a dísu: Ce nebunu-'su! dar' aici cum se fie cinev'a? Trebuie se me ducu mai ântâiu la Vasilić'a lui Pantea, cá se-mi ceru chei'a, càci acolo

iam lasatu-o cându m'amu dusu. Si dícându acestea ochii lui se indreptara spre cas'a cea pustie.

In casa erá lumina!

Totusi inainte de a plecá, puse mân'a pre zaru se véda in ce stare se afla. Dar' atunci usi'a se deschise si elu intra in tinda. Dómne! ce póte fi ast'a? — díse Mihaiu deschidiéndu si usi'a casei.

In casa erá maturatu si tóte puse in orenduêla, cá si cându acésta casa nici odata n'ar' fi fostu pustie.

Atunci s'a socotitu se nu mai mérga nicairi. Se stee acasa si se se culce, cà-ci ostenitu erá elu de drumulu celu lungu. Se asiediá deci pre o lavitia, si priviá lungu inaintea lui si gândiá. — Atunci ochii lui pre nesciute i se indreptara spre patu.

Vai! si lucru de mirare! i se pareá că vede pre bun'a Mariaa, asia cum erá ea cându a mancatu placinte dela Linuti'a. Pareá cà-i face cu degetulu si i-i díce: „Nu me-ai ascultat! Vedi tóte câte le-ai induratu in 3 ani de díle nu veniáu preste tene déca me ascultái.

Atunci Mihaiu se redicá si incepù se sepreumble prin casa cá se-si uite de lucrurile ce voiá cá se nu-i mai vinà in minte.

Dar' atunci i-i vení altu-cev'a in gându. Voiá elu adeca se scie cà óre cine locuesce in cas'a Linutiei celei orfane, de a vediutu lumina acolo. Si ori câtu voiá se alunge si gândulu acest'a din minte totu nu-lu poteá. Deci 'si spalá faci'a plina de prafu — cà-ci chiar' si olulu erá plinu de apa próspeta sub mascióra, — scóse peptenele si-si asiediá perulu, 'si scuturà hainele de pulvere si deschise linu usi'a casei apoi a tindei.

Erá afara. Lumin'a totu licuriá in cas'a cea pustie. Cu pasii lini se indreptá elu spre dên's'a. In sfêrsítu ajunse. Erá tacere si in casa si afara. 'Si puse ochii la ferésta si remase inmarmuritu.

Si óre de ce? A vediutu elu cev'a lucru in-spaimentatoriu? Nu.

La o mésa mica de bradu siedeá o féta cá de 20 de ani si cetiá. Si erá asia de frumósa acea féta; asia de blânda, cum n'a mai vediutu elu in tóta viéti'a.

Mihaiu 'si uitá cà e la ferést'a casei celei pustie, 'si uitá cà e in satulu nascerei s'ale, 'si uitá chiar' cà traesce si priviá cu nesatiu in casa.

Câte-odata fét'a 'si luá ochii de pe carte si suspiná cu jale. Atunci 'si redicá privirea in susu si perulu ei galbenu i-i cådeá pre spate si pre peptu, asia de mândru si asia de dulce, incátu Mihaiu 'si opriá resuflarea, 'si inchideá ochii cá se nu-o mai véda si se remana farmecatu.

In sfêrsítu Mihaiu 'si vení in ori. Se socoti puşinu, apoi puse man'a pre chiei'a usiei dela cas'a cea pustie, si o deschise. . . . Atunci o strigare usióra se audí. Fét'a pasl 2 pasi indereptu, se uitá cu sfiala la Mihaiu, apoi incepù a plânge.

Acum, abii acum o cunoscu Mihaiu. Erá Linuti'a cea orfana, copil'a cea gingasia, care singura l'a petrecutu cându s'a dusu in lume. —

Erá copil'a pe care buna-s'a o iubiá cá pre sufletulu seu. Erá in sfêrsitu acea copila, care atunci nu-i mișcă anim'a decátu spre mila si compatimire, ér' acum dupa ce s'a facutu fêta, dupa ce trupulu ei s'a desvoltatu deplinu.... 'Iu incântá si-lu farmecá cum nu l'a mai farmecatu nime in lume pâna acum'a.

— Linutia! draga Linutia! strigá Mihaiu si pasí spre ea.

Linuti'a 'si lasá mânile in josu cá omulu invinsu de fericire, si nu se mișcă dar' plângeá si suspiná si erá asia de mándra, incátu Mihaiu cu sufletulu beatu de fericire si dorere strigá:

— Linutia! tu me mai cunosci? Si apoi o strinse la sênu, fara se scie ce face.

— O! te cunoscú! si cum nu te-asi cunósce? respunsé Linuti'a stergîndu-si lacrimel. De trei ani gândescu la tine Mihaiu, in tóta diu'a si in totu césulu, si tu totu gândesci cá se nu te cunoscú?

Acum Mihaiu o prinse de amêndoi umerii cu mânile, se uitá lungu la ea de josu pâna susu, apoi díse:

— Scíi Linutia! cá te-ai facutu o fêta asia de frumósá cum nu am mai vedíutu in tóta viéti'a mea? Scíi Linutio cá ochii tei 'su mai frumosi cá ceríulu, cá glasulu teu e mai dulce decátu glasulu ângeliloru, si cá tu nu esci, — o! tu nu esci omu numai, tu esci cev'a mai multu decátu unu omu? Scíi Linutio! cá eu nu sciu ce se mai díca, cá vorbele 'mi remânu pre buze si nu-ti potu spune destulu cátu te — — — — —

— — — dar' nu potú díce mai departe. 'Si aduse aminte de Mariuti'a. Elu care 3 ani n'a gândítu decátu la Mariuti'a, acum la fine — éta cá erá gat'a se spuna Linutiei cá i-e draga cá sufletulu si cá nu póte traí fara ea.

Rusínatu elu tach.

— Df! df! mai departe! vorbesce Mihaiu, strigá Linuti'a rosíndu si cu ochii fulgeratori. Spune-mi ce ai vrutu se-mi díci. Spune-mi numai odata apoi si de nu-mi vei mai spune in veci. O! tu taci. Tu nu vrei se mai díci nemícu. Dar' inzadaru cá-ci io sciu ce erá se-mi spuní! Am gâcítu gândulu teu. Am gâcítu cá vrei a-mi spune cá 'ti sum draga,.... dar' nu mi-ai spus-o cá-ci ti-a venit in minte Mariuti'a. Dar' afla omu nenorocosu! cá Mariuti'a, pe care tu o iubesci atát'a, s'a marítatu in 6 septemani dupa ce te-ai dusu, dupa Tom'a lui Blag'a cá-ci ace'l'a erá mai avutu cá tine. Átát'a a ajunsu dragostea Mariutiei t'ale!

Déca i-ar' fi spus'o cine-v'a lui Mihaiu acést'a cu unu césu mai inainte, elu ar' fi statu se nebunésca. Dar' acum, o! acum in loculu dorerii ce trebuia se-lu cuprinda, s'au ivitu dóue lacrimi alinatóre pre faci'a lui, pe care le-a stersu indata. Apoi a dísu trístu si cu jale:

In 3 ani n'a fostu df si n'a fostu césu in care se nu gândescu la Mariuti'a. In trei ani mi-am batutu capulu si am suspínatu dâpa o fericire, pre care eu o acceptám numai dela Mariuti'a. Si cu ce m'am alesu?!... Tóte gândurile miele au fostu

„gânduri zadarnice“. Ei, dar' m'am alesu cu cev'a ce me face asia de fericítu cum nici nu mi-asi fi potutu inchipuí,... totusi ce se dicu gândurile miele de odata totu „gânduri zadarnice“ remânu.

O! Dómne! Fà cá toti ómenii ce voru traí pâna la capetulu vécului se aiba gânduri zadarnice cá mine, dar' se ajunga ce am ajunsu eu!

Apoi a prinsu mân'a Linutiei, a privitu la ea cu atát'a dragoste incátu Linuti'a începú a tresaltá, cá-ci pricepeá totulu. Sênu lu ei albu cá zapad'a si rotundu se mișcă, si ii'a cea alba se intindeá si destindeá dupa cum jocáu cei doi pui-siori albi ascunsi. Ochii ei se limpedira de lacrimi apoi punêndu-se dreptu in faci'a lui Mihaiu, se pareá cá ascépta pre Mihaiu se vorbésca.

Si Mihaiu a vorbitu asia:

— Celea din urma gânduri pentru Mariuti'a au trecutú! Bunulu Domnedíeu a vrutu se se implínésca gândulu bunicei nóstre, ér' nu gândurile miele zadarnice. O! dreptu dícea ea cá nu-i copila cá tene in lume! Asculta dulcea mea Linutia! 'Mi esci draga cum nime nu mi-a mai fostu in lume! Si sêmtiescu, o! sêmtiescu cá numai pe tene te-am iubitú si te-oiu iubi in adevéru! Dragostea catra Mariuti'a mi-a fostu o sêmtire trecatóre, asia cum au adese tenerii... Tu inse draga Linutia, tu m'ai farmecatu Tu mi-ai rapítu odata anim'a cu bunatatea t'a, si acum'a cu ângersc'a t'a frumsetia, cu ochii tei.. cu buzele t'ale.... cu sênu lu teu!... Tu esci flórea mea, tu esci sufletulu míeu, viéti'a mea. Tu! o! tu esci cea mai incântatóre fíntia din lume! Si finíndu acestea Mihaiu o imbrașíá cu dragu si rapítu de fericire strigá:

— Acum dulce buna binecuvêntéza-ne! cá-ci éta ti-am facutu voi'a; dar' nu pentru cá erá voi'a t'a asia ci pentru-cá anima trage catra anima, sufletu catra sufletu,.... pentru-cá ne iubímu cum nu s'a mai iubitú nime pre pamêntu! — — — — —

— — — Vai! dar' eu sum unu omu nebulu! O! eu sum tare nefericítu! Eu dicu cá ne iubímu, desí in viéti'a mea cuvêntu de dragoste, nu am auditu resunându pre buzele t'ale. Eu te iubescu drag'a mea Linutia! desí sciu cá nu sum vrednicu de dragostea t'a! O! spune-mi déca me ierti... O! spune-mi déca me iubesci! O! spune-mi in sfêrsítu déca mai am si eu dreptu la o fericire pre pamentu?! — — — — — Spune-mi tu care cá unu ângeru ai veghiatu asupr'a mea! Tu care singura, cându n'aveám pre nime, m'ai petrecutu pâna in capetulu càrarei ce duce la strainatate! Tu care nu m'ai uitatu nici cându m'am intorsu si ai grígitu de casuti'a mea cea pustéie. Mi-ai pusu la re'ntórcere apa próspeta cá se spalú faci'a mea de sudori. Ai ascernutu patulu míeu cá se odíchnésca trupulu ce a suferítu in lung'a lui cale, si ai facutu din cas'a mea locasiu de locuitu si nu ai lasat'o pustéirei. Spune-mi tu copila, care ai facutu totulu pentru mine, potu eu nadașduí la o fericire care abiá

mi-o potu inchipui? la fericirea de a te avé pre tene de mângaitóre dulce in calea vietii miele.

Acum Linuti'a stralucitóre de fericire, departà linu pre Mihaiu de lînga sène, apoi î-i dîsè:

— Déca n'ar' fi fostu dragostea mea, mai mare cá tóte dragostile lumei, nu faceám ce am facutu, nu te asceptám in lacrimi, ci faceám cá Mariuti'a lui Costanu. Nu faceám aceea ce me miru cum de am potutu face; nu te iubíam cându tu nici nu vreái se scii de mine. — — — —

Mihaiu a ascultatú, si a vediutu gresiel'a: cu gîndurile zadarnice; ér' Linuti'a dreptu pedépsa i-a datu unu sarutatu dulce si plinu de dragoste, adaugîndu: — In sfêrsítu Domnedieu a ascultatú rogatiunea mea!

X.

In loculu celoru 2 càsi pustêi ce eráu lînga olalta s'a facutu numai un'a — locuita de ómeni ciustiti. Si cá se se resplatésca tacerea ce a domnitu vreme de 3 ani in acelea, 2 copilasi mândri alérge prin curte strigându si votîndu se prinda cocosiulu celu cu pene frumóse cá se si le pue George in palaria.

Atunci Linuti'a, rumena cá o flóre, ésa din casa si amenintia pre George si pre Linuti'a cea mica, cá de voru mai strigá asia tare n'are se le cumpere nici lui George palaria, nici Linutiei naframutia care li-au fostu fagaduitu numai aséra.

Intra aceea Mihaiu sosesce de pe la lucrurile lui, 'si saruta copii, î-i redica pre amêndoi susu, apoi î-i îndémna se prinda pre cocosiulu celu albu.

Linuti'a femeia lui aude din casa, deschide ferêstr'a si amenintiandu cu degetulu pre Mihaiu, î-i dice: Asia, asia, cà-ci totu tu-i faci rei! Atunci Mihaiu nu se mai póte rabdá, alérge in casa, prinde pre Linuti'a lui cea draga de degetulu cu care l'a amenintiatu si î-lu pupa, apoi o saruta cu dragu pre frunte. Dar' Linuti'a la astea se face cá se supera si-i dice cá se-i dee pace, cá dóra nu póte stá totu de dragoste cá are de lucru.

Si in adeveru Linuti'a si incepù a fugi, cà-ci George fugîndu dupa cocosiu s'a impedecatu de taietoriulu de lemne si a cadintu plîngîndu.

Mihaiu privesce in urm'a ei si dice cu glasu plinu de fericire: — Dómne! Dómne! ce erá se perdu fara bun'a Marina, D-dieu se-i odichnésca sufletulu. Scia ea cà nu-i copila pre sub sóre cá Linuti'a si ce'a ce scia bun'a Marina nu scia reu.

Si eu seraculu de mine trei ani întregi se'mi batu capulu cu „gînduri zadarnice!“

Georgiu Simu.

NUMERII 76 si 77.

— Naratiune istorica. —

(Urmare.)

Fedoru mai voiá se vorbésca inca, dara Suwarow se întórse spre usia. Alexandru Mihailovici! strigá elu cu o vóce sonora si aspra. Dù pre prisioneriu in inchisóre!

Fedoru 'si acoperi faci'a cu ambe mânuile, din ochii lui curgeáu torenti de lacrimi, elu esf din sala.

~~~~~
Erá espiratu unu anu dela comdamnarea lui Fedoru, precându intr'o dí calda de véra comdamnatii esiáu sér'a din speluncile bailoru de argintu dela Nercinsk, dupa implinirea lucrului de dí schimbati fiindu prin altii, cari trebuiau se incépa lucrulu de nópte. Ací poteái distinge feéie infiorátorie cându se urcáu pre scara. Crimele cele mai infricosiate eráu insemnate pre fruntile unor'a. Erá dupa datin'a acelu tîmpu, cá acelor'a, cari au fostu comisu cea mai mare crima li se taiá o parte din nasu; si de atari se afláu câte-v'a parchi, ce e raru lucru cá monstri de atari se se afle mai multi cá se-si iée pedéps'a. Tiênutulu in care eráu situate minele erá in deplina consonantia cu acele feéie selbatece si posomoríte. Erá o vale selbateca, stâncósa, lipsita de ori-ce verdétia, in ea se aflá o besericutia de lemnu, o casa de pétra pentru deregatori, nesce colibe pentru casacii dispusi la paza, si baracele de form'a unorou staule ale comdamnatorilor. Gramele de sgura, nesipulu gramaditu in forma de valuri si sfarmaturile de pétra oferiau ochiului unu aspectu tristu si posomorítu, acestea eráu tóta variatiunea locului pâna la délulu care marginia valea. Prinsórea formá unu patratu mare, in a carui mediulocu se aflá cunoscut'a besericutia si indata lînga aceea edificiuulu pentru deregatori'a montana. Oficialulu primariu de paza siedeá sub doi mestecini amaríti, unici arbori, cari poteá se-i véda ochiulu. Elu erá unu rusu betrânu, vioiu si bunu la anima. Pre o mesutia, carea erá inaintea lui i erá pusa cin'a, constatatória din o bucata de pâne négra si din pesce seratu, prinsu din Sílka, care curgeá de ceea parte de dealulul amentitu; o sticla mare cu vinarsu pareá a-i oferí beutur'a de séra.

Deregatoriulu privia cu mare indiferentismu la intinsulu síru de comdamnati, care tocmai esise din mine si se puse in ordine, mergêndu catra locuintele loru. In acelu tîmpu se vedeáu esîndu din prinsóre unu numeru totu atátu de mare pentru de a ocupá in mine loculu celoru esfti. Suboficialulu chiaru se apropiá, cá se repórte despre decursulu lucrului de dí.

Ce e nou Timoteji Nikitici? Intrebá oficialulu primariu intîndîndu-se liniscitu pre braçiarulu seu.

— Deosebitu, Alexandre Mihailovici! respunse suboficialulu chiaru cu aceeasi linisce. In St. Dristolu (o parte a minei) in alu doilea dispar-

tiemântu se desfacù o piétra chiaru cându se aflá acolo nrii 126 si 127 si frânse celui dintâiu unu petioru.

— Curiósa istoria, murmurá oficialulu primariu. Strengariulu desí erá o fiéra, totusi déca î-lu adhiái numai odata séu de dóue ori cu acest'a — elu aretà unu canciu acatiatu de brâu — erá unulu dintre cei mai buni lucratori. — S'a mai întêmplatu cev'a?

Pre numerulu 135 l'a lovitú gut'a, respunse suboficialulu cu linisce, luându cu respectu unu pocalu de vinarsu, care i-lu dede superiorulu seu si bându-lu atinse cu respectu genunchiulu superiorului seu cá semnu de multiamita. Mediculu dice cá strengariulu e de constitutia debila corporala, si eu mai cá credu cuvintelorú acelui'a, cându díce continuu cá elu e unu gentilomu, eu credu cá elu a fostu unu conte.

— Ah! bunulu meu Timoteji! díse superiorulu mâncându cu placere din pesce. Pre tine la momentu te póte cuósce omulu, cá esci de curându venitu Mie la inceputu inca nu-mi mergeá mai bene decâtu tie; eu asemenea dám audiú vobloru. Abiá observara strengarii acést'a si incepura a folosi ocasiunea, in urma toti eráu cnezi, conti si nobili. Indata inse le-am datu de urma si acést'a am se o multimescu antecesorului meu Stefanu Kirilovici, pre care de l'ar' ocrotí sub braçele s'ale sântulu Stefanu dela Perm. — Alexandre 'mi díse acel'a este unu mediulocu neinsielatoriu prin care poti se scí originea fie-carui dintre acesti strengari. Nu poti se-ti inchipui curiositatea mea. Tu trebuie se te folosesci de elu la prim'a ocasiune cându vomu iesi. Cându va sosi o grupa nóua de condamnatu si vei voi se scí cine e acést'a séu acel'a, folosesc ocasiunea si dá-i o ducina de lovituri de canciu, — se afla chiar' si instructiune despre acést'a. Este elu unu gentilomu, séu unu consiliariu de curte, séu asesoru de colegiu, séu altu-cev'a de atare, va face cá si cându ar' voi se iésa din piele; este elu unu cetatianu séu unu tieranu, atunci va suferi in tacere, cá-ci elu e dedatu cu atari tratamente. Tu trebuie se recunosci Timoteji, cá betránulu Kirilovici a fostu unu finu cunoscatóriu de ómeni. Eu fórte raru m'am folositu de mediuloculu acel'a, cá-ci nu sum curiosu, in urma pentru mine e totu un'a, cá a fostu strengariulu mai inainte cnezu séu cersitoriu.

— Pentru mine este elu si remâne totu-de-a-un'a Nrulu 20 séu 30 si mi se pare cá si cându fie-care s'ar' fi nascutu cu nrulu seu, séu celu puçina s'ar' fi botezatu cu elu.

— Ai fórte mare dreptu Alexandre, î-lu întreprusé celu-alaltu. In casu de s'ar' mai dá si ranguri intre strengarii acesti'a, nu ai mai poté esí la cale cu ei. Numerii asémena tóte. Prin capetarea acelor'a e cá si cându s'ar' fi nascutu din nou.

Tocmai finise suboficialulu vorb'a cându din casa esí o fetitia cá de 15 ani, o figura fórte amabila. Ea salutá pre suboficialu cá pre unu cunoscutu vechiu, apoi se pusé lângá oficialulu betránu primariu si-lu avorbí cu vorbe lingusfóre:

„Tatutiule scumpe, o rogare!“ — cuprindiendu-i grumazulu. — Betránulu cautá cu via placere la dêns'a.

— Vorbesce, Alexandrowna, fetiti'a mea, porumbiór'a mea, sufletielulu meu! Ce voiesci? o întrebá elu atingându cu iubire faci'a acelei'a cu mân'a-i lunga si palita de sóre.

— Serman'a Anastasia e in launtru, sor'a Nrului 76, ea plânge amaru, continuá fetiti'a cu compatimire, ea me conjura pre toti sântii, cari suntu inmorméntati in Chiew séu in catacumbele manastiriloru, se te rogu cá se-i eliberezi pre frate-seu baremi pre o dí dela lucru, elu e atátu de debilu si bolnavitosu, — díce serman'a.

— Debilu, bolnavitosu? se póte respunse cu linisce betránulu. In urma cine nu e aci debilu si bolnavitosu. Lucrulu ce trebuie se-lu indeplinéscá strengarii, nu prea ingrasia pre nici unulu, afara de aceea nici unulu nu e tramisu aci cá se se ingrasia.

— Nrulu 76 nici nu e insinuatú in catalogulu medicului cá bolnavu, adausé suboficialulu.

— Ujtati-ve, aci vine insa-si bun'a Anastasia! esclamá fetiti'a. Te rogu, tatutiule, vorbesce blându cu dêns'a. Ea e asia de buna, asia de prevenitóre, asia de amicabila.

— Da, ai dreptu! continuá betránulu clatindu din capu. Eu o compatimescu serman'a. Eu credu cá ea e de familia buna si nu e misera. Cându a venitu aci si-a cumperatu o locuintia separata, unde si locuesce, si eu conchidu de aci cá ea nu e sor'a Nrului 76, ci séu vr'o afina a acelui'a séu póte chiar' mirés'a lui.

— Eu inca credu asia cev'a, adause suboficialulu. Si totu-de-a-un'a mi-am cugetatu, cá omulu pre care ea î-lu numesce frate, a potutu in adeveru se fie omu de positia. Elu e totu-de-a-un'a asia de liniscitu si retrasu, elu numai unde póte se departa de cei'alalti strengari.

Chiaru precându sfêrsíse suboficialulu vorb'a esí din casa o figura muierésca, aceea erá Anastasi'a, fidantiat'a lui Fedoru. Ea erá palida, mai séca cá de comunu, dara faci'a i erá inca totu atát'a de frumósa cá si mai nainte ba inca trasurile i eráu mai fine. Ea se apropiá cu síela.

— Tu vini se te rogi, cá se-ti eliberu pre frate-teu dela lucru pre o dí? o întrebá betránulu deregatoriu. Déca ar' fi posibilu a-si face acést'a — firesce numai pentru tine, — dara nu se póte; elu nu e scrisu in catalogulu medicului. Aci tóte trebuie se-si aiba ordinea lorú.

— Elu e asia de debilu, asia de bolnavitosu, continuá Anastasi'a, in unu tonu de dorere si rogatoriu.

— Pentru ce nu s'a insinuatú la medicu? întrebá betránulu.

— Pentru-cá elu nu chiaru jace, respunse Anastasi'a.

— De ce nu s'a rogatu baremi de mine, cându cetiiu numele celoru pentru a dóu'a tura? întrebá suboficialulu.

— Elu e cu multu mai ambitiosu, decâtu se faca asia cev'a! respunse Anastasi'a cu sfiala si cu unu tonu pe jumătate audibilu.

— Audi, omulu lui D.-diu! esclamá betrânulu cu óre-care semnu de mirare si cu unu rîsu ironicu. Asia cev'a inca nu mi-a venitü inainte de cându sum in servitiu! De acum voru incepe se fie inca sumetie bestiele! Nó, nu plînge Anastasia, fetiti'a mea, eu nu am dîsu acést'a cu intentiune rea. Dara du-te Timoteji, si chiama încóce pre Nrulu 76. Eu vréu a vorbi in persóna cu acelu omu. Suboficialulu se departá la momentu. Nu dupa multu tîmpu, pâna cându betrânulu dispuse pentru Anastasi'a unu sialutiü cá scutu contr'a aerului de séra — dupa cum diceá elu — se apropiá suboficialulu insoçitu de unu criminalistu spre loculu unde siedeá betrânulu cu féta-s'a si cu Anastasi'a. Arestantulu erá invescutu in unu vestiméntu suru si nu de totu vechiu.

— Spune acum'a omule, vorbesce nru 76! ce-ti lipsece? esci morbosu? Intrebá betrânulu cu gravitate pre Fedoru, care se apropiá, pentru ce nu te-ai insinuatü la medicu? séu pentru ce nu ai insciintiatü acést'a celu puçinu superiorului teu? 'lu intrebá betrânulu, aretându spre Timoteji.

— Me iérta dle! respunsè Fedoru cu energia, la asia cev'a nu me sêmтиámu indreptatítu, eu sum ce e dreptu lîngedu, dara nu morbosu, eu potu se lucru.

— Vedi, nebuno! esclamá betrânulu amploiatu intorcându-se catra Anastasi'a. Ce ti-a trecutü prin minte? Tu audi cá fratele teu e sanetosu, e sanetosu cá pescele in apa, adeca numai dupa cum se póte pretinde in baile dela Nercinsk.

— Nu-i crede! te rogu pentru numele lui D.-diu, nu-i crede! esclamá Anastasi'a inundata in lacrimi. Elu e in adeveru morbosu, elu voiesce a se sinucide prin lucru incordatu.

— Lari fari, copil'a mea! esclamá betrânulu zimbiadu. Aceste suntü cugete muieresci! Asia cev'a pre aci e de neauditü. S'a sinucisu unulu séu altulu, ce e dreptu, cum de esemplu decurfându nrulu 149; strengariulu se aruncá in o prapastia si 'si frânse grumazulu; nrulu 87 si-a taiatu gátulu cu cutítulu de rasu; — dara se fi moritu cine'va din lucru ast'feliu de casu inca nu mi-a venitü inainte. Asia dara vorbesce Nru 76 esci morbosu séu nu? Déca esci, atunci te eliberu pre adi dela lucru.

— Fedoru! te rogu, esclamá Anastasi'a in necata in lacrimi si cu mânilé incrucisiate.

— Eu nu sum morbosu, respunsè arestantulu cu linisce si resolutia.

— E gat'a, continuá betrânulu amploiatu. Asia dara tu mergi liniscitu la tur'a t'a. Pentru onestitatea t'a — nu rîde Timoteji! — eu vorbescu arare-ori ast'feliu catra unu asia omu, dara aci e seriosu -- vei primí mâne o portiune dupla de mâncare si afara de aceea inca unu heringü pre deasupra. Acum la lucru. Totusiu stai, Timoteji! Cum stá lucrulu cu nrulu 77?

— Cu acél'a nu stá nici cum, respunse cu nepasare suboficialulu. Cu elu e gat'a, e gat'a

pentru totu-de-a-un'a. Bucat'a de stânca, dupa cum scéi i-a frântu trei cóste, mediculu dîce cá nu va ajunge deminéti'a.

— E bine, continuá betrânulu clatindu din capu. Iá asia dara pre unulu din cei noi, cari sosira la amédi, 'lu inregistréza sub acelu numeru si-lu incuartiréza acolo. Lasa-lu se faca cu cestí'alalti tur'a de nópte, pâna atunci póte-ca nrulu vechiu 77 va fi dusu in camer'a mortiloru. Tu nru 76 iá pre noulu cameradu sub paz'a t'a si i aréta cum se se pórté la lucru. Tu esci unu strengariu istetiu si nu chiaru unu ticalosu cá si cei-alalti; eu î-ti sum bunu, tu afara de portiunea dupla vei capetá inca extr'a doi heringi.

Betrânulu rostí cuvintele din urma cu o gravitate binevoitóre si se pareá a acceptá, déca nu o ingenunchiare celu puçinu o multiamita, dar' nu urmá nici un'a nici alt'a. Din care cauza demândá elu cu unu tonu cá m aspru lui Timoteji, cá se se departe cu Fedoru si Anastasi'a.

Vedi scump'a mea si sufletulu meu, ce oficiu greu si nemultiamitoriu are tatalu teu! esclamá betrânulu, cându remase sênguru cu fii'a s'a. Nu s'a portatu strengariulu acest'a cá si cându tatalu seu ar' fi fostu canulu tatariloru mogaici si mam'a s'a o sultana din Crimi'a? Eu i-am promisü doi extr'a heringi, dar' observat'ai baremi unu semnu de recunoscintia pentru generositatea mea? Dupa cum am dîsu: ticalosi suntü unulu cá altulu nrulu 76 cá si nrulu 250.

Fedoru intr'aceea inaintá cu multimea consoçiloru de nefericire catra loculu de munca. Conducatoriulu acelor'a i demândá se duca si instrumentele consoçiului seu, care in curêndu aveá se viná la lucru, de óre-ce chiar' atunci i se luá in cancelaria signalmentulu si aveá se fie provediutu cu vestmintele necesarie pentru lucrulu de baia. Fedoru se aflá acum'a sub paméntu la o afurdime de mai multe orgii. Aci ajunsu se puse pre o bucata de stânca, si asiediá la o parte lamp'a de baia si mâncá o bucata de pâne négra, cá se se intarésca pentru lucru. Loculu unde se aflá Fedoru, erá un spaçiu scobitu in largime diametrala cá de 10 urme. Aci se deschisera dóue canale alu caroru scopu erá a urmari dóue vine puter nice de argintu. La unulu din aceste lucrá Fedoru, la cel'alaltu, cu câte-v'a díle mai inainte o bucata de stânca cadiéndu frânse cóstele nefericitului seu soçiü de lucru.

Junele chiar' 'si consumase pânea durerei, lamp'a s'a licuriá debilu, la a carei zare incepü a-si probá instrumentulu seu de lucru pre unu cuiu, cá se védia déca e destulu de aspru, apoi cu unu adêncu suspinu de durere se duse cá se se apuce de mistuitoriulu seu lucru. Inainte de a se apucá de lucru, mai ascultá inca odata cu atentiune nu cum'va va observá pasi, care se-i anunçia venirea soçiului seu de nefericire, dara nu se audi nemic'a, decâtu sfóraitur'a lampei si in departare detunaturile puşcaturiloru de pravu, cu care spargiáu stâncile. Elu se pusè la loculu seu, se lasá pre genunchi si chiar' redicá ciocanulu

că se începa lucrulu, cându deodata audi vócea inspectoriului:

— Audi nru 76! Audi, strengariule! Ací e camaradulu teu, noulu nru 77, du-lu la loculul seu si aréta-i ce are de facutu!

Fedoru se redicà. Elu audià pasii inspectoriului, care se departà si a-i soçiului seu care se apropià. Cu lamp'a in ó mâna si cu instrumentele de lucru in ceealalta esí elu spre intimpinarea acestui'a. Chiar' voiá Fedoru se-lu avorbésca si se-lu conduca la loculul destinat, precându ambii redicându-si lampele si cautându in faça unulu la altulu, scósera de-odata unu tîpetu de infiorare, care se reflectà prin bóltele spe-luncei si alu càrui echou petrunse departe prin càlle subterane, ale minei. Fedoru si Mazuchelli stà faça in faça. Mai o minuta cautara unulu la altulu, fara se graiésca vre-anu cuvêntu. In urma Fedoru cuprinsu de furia pusè cu repediune lamp'a josu, aruncà la o parte instrumentele, se aruncà cá unu tigru asupr'a lui Mazuchelli si apucându-lu cu putere de pieptu 'lu trânti la pamêntu, apoi luându ciocanulu in mâna esclamá cu o vóce detunatóre: „Ticalosule“, ór'a respłatei ti-a sositu!“

Ciocanulu descriése la diarea lampei asupr'a capului lui Mazuchelli cerculu mortiferu; inca unu momentu — elu vijai spre a indepliní infioratoriulu actu. Intr'aceea, braçiulu lui Fedoru se moià si lasà cá se cada ciocanulu josu. Nemișatu cá o piétra nesêmțitóre 'si asceptá Mazuchelli sórtea. De cumv'a mișcá vr'o mâna séu numai o pleopa a ochiului, in acela momentu erá gatá de elu. Cu linisce priviá acum'a Fedoru la inimiculu seu, care i jaceá la petióre.

— Pentru ce nu-mi dái lovitur'a de mórte? intrebà italianulu, dupa o pauza indelungata. Lovesce! Tu vedi cá eu nu me impotrivescu.

— Monstrule, mórtea ar' fi o gratia pentru tine! Eu te condamnu la viétia! esclamá Fedoru apucându de mâna pre contrariulu si redicându-lu dela pamêntu. Inainte! Urméza-mi si bé cu picaturile din pocululu pre care mi-l'ai preparatu tu ticalosule.

Fedoru i aruncà inainte instrumentele, i dede lamp'a in mâna si i fece semnu cá se-i urmeze. In tacere si cu tóta liniscea luà majorulu instrumentele si urmà cu pasiu incetu lui Fedoru spre loculul de munca.

— Ací! esclamá in urma Fedoru ajungêndu la loculul cunoscutu, ací, miserabile í-ti vei fini cursulu vietiei. Sórtea, carea mi-ai preparatu-o, nu e mai buna decâtu a t'a, cându voiú cadé inse consumatu de munca, me va intari consciint'a nevinovatiei miele; tfe inse cându vei fi obositu de lucru, si obosél'a de loviturile ciocanului 'ti va face mai repede cursulu sângelui, nu are se-ti remâna altceva decâtu tortur'a consciintiei si desperarea!

(Wachsmann.)

(Va urmá.)

J. Tanco.

Cronica. — Convocare. In conformitate cu §§ 14 si 21 din statutele asociatiunei transilvane si in conformitate cu conclusulu adunarei generale dela Gherl'a din 1885 de dto 30 Augustu sied. I. p. prot. 37, adunarea generala pentru anulu curentu se convóca prin acést'a in orasiulu Alb'a-Juli'a pe diu'a de 8 Augustu st. n. a. c. si dilele urmatóre.

Aducêndu acést'a la cunoscentia publica, invitú pre toti membrii asociatiunei a luá parte in numeru câtu mai mare la siedintiele adunarii.

Presidiulu asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului românú.

Sibiu, in 29 Iuniu 1886.

Iacobu Bolog'a, v.-pres.

Bibliografia — Descantece poporane romane, culese de S. Fl. Marian, profesoru gymnasialu si membru alu Academiei române. — Pe lînga Precuvêntare si Introducere, cuprinde 31 Descântece; — apoi in adausu: Unu studiu despre descântecele adunate de G. Saulescu; si in urma Descântece din Transilvani'a, preste totu 12. — Unu volumu de 352 pagine. Pretiulu e 2 fl. v. a. Se póte procurá dela dlu auctoru din Sucév'a si dela librariile din tiéra.

A iesítu de sub presa si se póte comandá la auctoru in B. Szarvas si dela tipografi'a Alexi in Brasiovu „Cur'a naturala“ séu metodulu curei cu apa rece de Grigorie T. Miculesculu. Pretiulu unui esemplariu 80 cr.

„Cur'a cu apa rece a inceputu a ocupá unu terenu estinsu intru vindecarea multoru morburi s'au bóle, dintre cari unele se tiéneáu chiaru necurabile, — câtú numai s'au folositu de acésta cura inse, s'au potutu convinge despre in fluint'a ei salutara si in unele casuri chiaru miraculósala care se póte ajunge acasa fara spese insemnate, avêndu a se folosi numai de acésta carte, care ne invétia, tóta procedur'a si ne pune in stare a ne folosi de benefacerile naturei in casuri de morbu.

Se póte procurá si dela noi.

Tipicu besericescu de Titu Budu protopopu, parochu, assesoru consist. etc. — Opulu acest'a e meritú a serví de indreptariu preotiloru si cantoriloru de-o potrive intru implinirea acurata a functiuniloru sacre. Pretiulu unui esemplaru e 1 fl. 10 cr. si se póte procurá si dela noi.

Post'a Redactiunei.

Cas'a de sub colina se va publicá cu incepere dela nrulu 15. Pe venitoriu inca ve vedemu cu placere cu orice scrieri din cadrulu programului fóiei nóstre.

Drei P. R. in Rovinari. Bene voiú a ne trimite novelele, de cari ne facurati amentire in epistol'a dv. Le vomu primí cu placere cá si ori cari alte scrieri a dvóstre.

Erámu inca tenerica... E o incercare primitiva. Collectéza mai bene poesii poporale — de aceste vomu publicá mai bucurosu.

Proprietariu, Redactoru respundietoriu si Editoru: **Niculae Fekete Negrutiu.**

Gherl'a Imprimari'a „Auror'a“ p. A. Todoranu.